

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Станислав Минков Памукчиев

НХА, професор по научна специалност 050804,

Изкуствознание и изобразително изкуство/Рисуване/

За д-р **МОНИКА ПЕТРОВА ПОПОВА**,

кандидат в конкурс, за заемане на академичната длъжност **"ДОЦЕНТ"**,

в професионално направление 8.2, "Изкуствознание и изобразително изкуство/Керамика/"

Визуалните светове на Моника Попова, са едни от най-странните артистични проявления, страстни пътешествия в междинните полета между керамиката, рисунката, картината, пластичния обект и инсталацията. Изключително креативна, с евристични прозрения в пластическата форма, с интуитивни прониквания в дълбинни съдържателни измерения - Моника е едно от най-интригуващите имена на съвременната българска художествена сцена.

В конкурса за доцент, Моника Попова представя осем проекта, реализирани в периода 2010-14г., както и разширено резюме върху теоретичните, културологични и естетически аспекти на нейното творчество. В текста, авторката посочва мотивациите на своите творчески търсения като развитие и трансформации. Художничката декларира категорично избора на артистична позиция - "Съвременният автор има огромна нужда от възстановяване на връзките с бога." и още: "Обръщането на изкуството към древността е и обръщане на човека към сърцето. Това е път към истината.". Тази програмна декларация определя най-същественото в изкуството на художничката. Нейният страстен призив за търсене на истината, на дълбоките основания и енергии на живота. Това е призив срещу тоталната секуларизация на прагматичния и цинично консумативен свят, срещу технологичната и материалистично детерминирана ценностна ориентация на днешната цивилизация.

Екзистенциалните, интелектуални и творчески напрежения, интуициите за духовните измерения на живота, отвеждат Моника в специалността "Египтология" на НБУ - избор, който напълва със смисъл, психична и духовна плът, пластичния свят на художничката. Укрепва нейната убеденост, "Че художникът е преди всичко ученик, чийто успех се крие в желанието му да опознава."./М.П./

Със своята хабилитационна програма, Попова ни въвежда в своя свят, през осем най-значими нейни реализации. Това са мащабни и запомнящи се изложби, в едни от най-престижните галерийни пространства на София и Пловдив. В текста-резюме, освен откровената и чувствителна авторефлексия - търсене отговор на собствените си артистични проявления, Моника цитира силни текстове на значими теоретици, изкуствоведи и художници писали за нейните изложби.

Проектът "Бес", реализиран 2010 в салоните на Шипка 6, е формално-пластично и съдържателно изведен в огледалната бинарност на композициите и противопоставяне на опозициите хроматично/ахроматично. Това тематизира идеите за подобност и огледалност на световите. "Бес", на името на египетския бог Бес - невидимия покровител на дома, родилките и децата, етимологична основа за думи и понятия, свързани със съзидателните и разрушителни енергии на живота. Изложбата е съпроводена от екзалтирания текст на Николай Майсторов: "Изкуството е свобода. Това е ангелска агресия, подсъзнателни образи на стихииите на отвъдното, творчески сигнали раждащи светлината в необузданата картинност на Моника.". Тези картини носят "психична вълна" с "еротичен привкус".

Проектът "Шитите", представен в галерия "Сариев", Пловдив, 2011г., е от седем платна, живописвани и бродирани на ръка, "бод зад игла". Тази техническа особеност се превръща в структурен, пластичен и концептуален код, в езикова форма, характеризираща сближен до битова интимност акт на проекциите на женското начало. Тук авторката не скрива

своите творчески инспирации от мексиканската художничка Виолета Пара. Същественото в тези артикулации е необременената творческа креативност и смелото прекриване на норми и професионални предразсъдъци.

Третият представен проект - "Разговор със сърцето" е реализиран в столичната галерия "Кръг+", 2011г. Петнадесет голямоформатни картини 200x200см., извеждат мащаба и символната дълбочина на основния визуален код - образът на сърцето - обител на истината, на енергията и паметта на живота, според древните египтяни. Основен композиционен похват, инспириран от египетското изкуство е ритъмът на монотонно повторение, на мултиплициране на образа. Изграждането на смислово и пластично наситена картинна среда, извежда психологическата и духовна стойност на тези платна.

"Селото на лебедите" - представен в галерия "Арт алея", София е странен и различен проект, вдъхновен от творческия престой на Моника в Център за изкуство, град Швандорф, Германия. Провокирана от духа на романското, католическото и ренесансовото изкуство, художничката изпълва с чувствителност парадоксалния свят на своите визуални приключения.

Като най-мащабна реализация М.Попова представя проекта "20" - ретроспекция, включваща около 100 картини. По определенията на Георги Лозанов: "Тя минава през всички теми и средства, които съвременната отворена култура предоставя.". Впечатлява енергията на вътрешната проекция на цялостната личност, на смелото преодоляване на граници и предразсъдъци. Изложбата подава материал, който провокира Лозанов да навлезе в анализ за разликите между стил и почерк. Теоретикът открива допирните точки между естетическите наслоявания на неоекспресионизма и поп-арт-а. Макар и рисковано, творчеството на авторката се дефинира като проекции на "срам и смелост". Изложбата обхваща всички тематични линии минаващи през

изкуството и: любовта, страстта, майчинството, приятелството, греха, смъртта;

В програмата на Попова присъства и участието и в проекта на проф. Андрей Даниел - "Вода и светлина", част от големия проект на СБХ "Идея за дом". Картините "Сътворението на понятията"/200x500см./ и "Светлината"/200x200см./ - тематизират идеята за сътворението, за изначалното "неприсъствие", за космическия взрив като начало на началата. Амбициозни като послания и много категорични като изобразителност, тези платна са знакови за артистичното присъствие на Моника Попова.

Особено място в биографията на художничката, има изложбата "Подобно на заобляне". Десетки малки пластики- капсули, кутии, урни, вместилища на душата, или памет от нашето присъствие, носят болката и много личното преживяване на загубата.

Тази проблематика намира мащабно развитие в последната изложба на Моника Попова в галерия "Индустриална", 2014г. "Максимална степен на болка", обхожда и преодолява граници между живота и смъртта, между тленното и нетленното. Изложбата носи монументалния патос на живота, трагичното величие на болката, копнежа на безсмъртната душа.

Вълнуващ е разказът около създаването на картините, рисунките, текстовете, инсталациите включени в изложбата. Аналитични и дълбоко проникващи в психологическите и духовни измерения са текстовете на Георги Лозанов и Мария Ландова. "Обичайните бариери, разделящи образ от текст, знак от сюжет, лично от митологично, физическата от душевната болка, внезапно се вдигат и някъде в подсъзнанието на зрителя, всички тези потоци се сливат в подземната река, понесла ладията на смъртта." Тези думи на Мария Ландова догонват експресията, екзистенциалния вик в картините.

Тази най-значима изява на художничката, носи зрелостта на

жителския и артистичен опит, на креативна творческа енергия, на пълна свобода и окончателно преминаване отвъд всякакви ограничения, на личностен пробив в духовните измерения на изкуството.

Творчеството на Моника Попова е без пряк аналог в художествената практика. Референциите към неоекспресионизма са очевидни, но са обогатени от неподвластната на каквито и да било дефиниции и ограничения творческа индивидуалност. Тя смело прекрива всички схоластични конвенции за художествен образ, провокира еснафско - пуританския вкус и поставя под съмнение всяка окончателност на оценката. Нейният богат митопоетичен свят е пътешествие зад хоризонта на крайното и граничното. Изпълнено с енергиите на Ерос и Танатос, с енигматичните хтонични сили на женското начало, изкуството на Моника е родено от нейната чувственост и духовен порив. Тя рисува бясно, оргастично, жестикулира, маже, драска, но и шие, бродира - ритуално разкриване в мистична, женска, митологична процесоалност. При разчитането на образа, това "ръкоделие" събужда топла симпатия и преодолява непосилния комплекс за високо изкуство. Това поведение, по-скоро, напомня предкултурно, мистично - заклинателно действие, създаващо и защитаващо живота.

Творческият резултат на Моника Попова, носи качеството на изразени индивидуални открития и приноси, които могат да бъдат резюмирани като:

- Разширен, свободен артистичен възглед, с преодоляване на междуродовите и жанрови граници, между керамика, рисунка, графика, живопис, скулптура, обект, инсталация;

- Нови езикови форми на пластично изразяване: единство на различни по своя характер пластични модули; контраст и синтез на обемно - пластично с декоративно - плоскостно изграждане; освободена автономност на доминантна линия; условен и символен цвят; ритъм на множественост и наслагване, на огледалност и дублиране в

композиционния строеж; нестандартно концептуално изразяване: шиене върху платното и асамблиране на различни повърхнини и матери;и;

- Изразен митопоетичен свят с включени семантични кодове, знаци и символи от протокултури, различни митологични и религиозни системи;

- Навлизане в пластове архетипни и атавистични наслоявания, дълбинен психологизъм;

Изключително продуктивно е присъствието на Моника Попова в НБУ, като лидер с притегателна сила за десетки студенти. Нейният основен принос е в създаването на ателиетата по керамика 2001г., на модула "Алтернативна керамика и стъкло" в бакалавърската степен и магистърската програма: "Изкуство от стъкло и керамика в архитектурата". Нейната енергия, креативност и широка професионална ориентация и дават възможност за пълноценна преподавателска работа в различни сфери и направления: керамика, пластика, рисуване, живопис, символика на образа, египтология, изкуство на Древността, стилизация на формата, калиграфия, колаж, пърформанс.

Моника Попова работи със студентите всеотдайно, педагогическата и работа е вътрешно обвързана с цялостното и поведение, с естеството на нейната творческа природа и личностна определеност. Изложбите на нейните студенти изненадват със своята рано разкрита творческа енергия, богато въображение, технологична грамотност и изобретателност.

В заключение, в качеството си на рецензент, оценявам високо творческия резултат на изключително автономно присъствие в новото българско изкуство. Оценявам високо качеството на всеотдаен, иновативен и плодотворен преподавателски труд.

С убеденост предлагам **д-р МОНИКА ПЕТРОВА ПОПОВА**, да бъде избрана от Академичния съвет, за заемане на академичната длъжност **"ДОЦЕНТ"**.

Декември 2015г.

проф. Станислав Памукчиев